

۱۵۴۷۲۳۱

۱۳۹۷، ۱۲، ۱۹

زادبر یوم و لیلۃ

تألیف : سید اسماعیل جابانی
(۴۳۴ - ۵۳۱ هجری قمری)

(بر اساس نسخه خطی منحصر به فرد کتابخانه سید)

مقدمه و تصحیح: دکتر احسان مقدس

سرشناسه: جرجانی، اسماعیل بن حسن، ۴۳۴ - ۵۳۱ ق.
 عنوان و نام پدیدآور: تدبیر یوم و ليله / تأليف سيد اسماعيل جرجانی (۴۳۴-۵۳۱ هجری قمری)، مقدمه و تصحيح: احسان مقدس.
 مشخصات نشر: تهران: نیلوبرگ، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری: ۸۰ ص.
 فروست: طب سنتی: ۱۴.
 شابک: 978-600-6222-45-5
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: عربی.
 یادداشت: کتاب حاضر مقدمه ی فارسی دارد.
 یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.
 موضوع: پزشکی - ی - یون قدیمی تا قرن ۱۴
 موضوع: Medicine Islamic - Early works to 2nd century
 موضوع: بهداشت - - متون قدیم تا قرن ۱۴
 موضوع: Hygiene - Early works to 20th century
 شناسه افزوده: مقدس، احسان، ۱۳۴۱، مقدمه، پسر مصحح.
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۴۴/ج۳/۱۲۸/۲۸
 رده بندی دیویی: ۶۱۰/۹۱۷۶۷۱
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۳۷۷۵۰

انتشارات نیلوبرگ

تدبیر یوم و ليله

تأليف: سيد اسماعيل جرجانی
 مقدمه و تصحيح: دکتر احسان مقدس
 ناشر: انتشارات نیلوبرگ
 صفحه آرایي: نیلوبرگ
 نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۳۹۶
 شمارگان: ۲۰۰ نسخه

قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال

چاپ و صحافی: نسیم

ISBN: 978-600-6222-45-5

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۲۲-۴۵-۵

مرکز پخش:

انتشارات نیلوبرگ: تلفن همراه ۰۹۱۲۵۱۰۸۳۸۷

فهرست

مقدمه	۹
پیشگفتار - زندگی نامه امیر اسماعیل جرجانی	۱۱
تألیفات جرجانی	۱۴
رساله تدبیر يوم و ليله	۱۷
مشخصات نسخه خطی	۱۹
متن رساله تدبیر يوم و ليله	۲۳
القسم الأول	۲۴
الباب الأول - في بيان خلق الإنسان	۲۴
الباب الثاني - في معرفة التناسب الذي بين الأركان الخمسة	۳۰
الباب الثالث - في ذكر الأسباب التي لها	۳۱
القسم الثاني - في تدبیر الأسباب الستة و ما يجي معها و يتصل بها	۳۳
الباب الأول - في تدبیر الهواء	۳۳
الباب الثاني - في تدبیر المساكن	۳۵
الباب الثالث - في ذكر أحوال الرياح	۳۶
الباب الرابع - في تدبیر فصول السنة	۳۹
الباب الخامس - في تدبیر الملابس	۴۰

- ٤١ الباب السادس - في تدبير الماء
- ٤٣ الباب السابع - في تدبير الغذاء
- ٤٩ البقول
- ٥١ الحبوب
- ٥٢ الفواكه
- ٥٣ اللبوب
- ٥٦ الباب الثامن - في تدبير النوم و اليقظة
- ٥٧ الباب التاسع - في تدبير ذلك
- ٥٧ الباب العاشر - في تدبير الرياضة
- ٥٨ الباب الحادي عشر - في تدبير الإستحمام
- ٥٩ الباب الثاني عشر - في تدبير الإعياء لمتولد عن الرياضة و غيرها
- ٦٠ الباب الثالث عشر - في تدبير أنواع الإفراغات
- ٦٠ الدواء المسهل
- ٦١ القيء
- ٥٣ الشيف
- ٥٣ الحقنة
- ٥٣ القصد
- ٦٤ إدرار البول
- ٦٤ تدبير درور العرق
- ٦٥ سيلان اللعاب
- ٦٥ الجماع
- ٦٦ الباب الرابع عشر - في تدبير الأعراض النفسانية
- ٦٧ القسم الثالث - في تدبيره الخاصة

-
- ٦٨ الباب الأول - في تدبير السواك
- ٦٩ الباب الثاني - في تدبير الرياضة و استحمامه
- ٧١ الباب الثالث - في العطر
- ٧٢ الباب الرابع - في الأشربة و المعاجين و الجوارشات و الفقاع
- ٧٩ الباب الخامس - في استفراغاته

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

سید اسماعیل جرجانی بدون شک یکی از پزشکان بزرگ تاریخ و تمدن اسلامی است، و شاهکار بی بدیل وی «ذخیره خوارزمشاهی» یکی از مهم‌ترین امهات کتب در عرصه طب سنتی به شمار می‌رود که اثر سید اسماعیل جرجانی فقط و فقط همین یک اثر بر جای می‌ماند، دلیلی آشکار بر علو همت و ذکاوت و دانش و تبحر وی می‌بود، و در طی دو دهه اخیر خوشبختانه شاهد توجه پژوهشگران و محققان به آثار درخشان جرجانی بوده و به تدریج شاهد مقابله و تصحیح و چاپ آثار این فرزانه گرانمایه می‌باشیم که این امر جای بسی خوشوقتی است و امید است که در آینده نزدیک شاهد بررسی و تصحیح و مقابله آثار دیگر بزرگان عرصه طب سنتی که عنایت زیادی به آن‌ها نشده است باشیم، بنده حقیر نیز به وسع و توانایی خود تلاش دارد که در این راستا، کارهایی را به علاقه‌مندان طب سنتی ارائه نماید. راز جمله این کارها، رساله «تدبیر یوم و لیل» است که یکی دیگر از آثار حکیم سید اسماعیل جرجانی است، و ظاهراً نسخه منحصر به فردی از آن در کتابخانه ملی ملک نگهداری می‌شود، که بند حقیقت نسخه‌ای از آن را تهیه کرده و اکنون پس از تصحیح تقدیم خوانندگان محترم می‌کنم و امید است که با این کار و سایر کارهای پژوهشی، گامی ناچیز در راستای معرفی تاریخ و تمدن اسلامی برداشته باشیم، ومن الله التوفیق و علیه التکلان.

دکتر احسان مقدس

آذر ماه ۱۳۹۶